

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:29

Onsdagen den 9 mars

§ 1 Informellt möte mellan stats- och regeringschefer **Statsminister Magdalena Andersson** **Information och samråd inför informellt möte mellan stats- och** **regeringschefer den 10–11 mars 2022**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 14.00, och jag hälsar samtliga välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden om informellt möte mellan stats- och regeringschefer. Statsminister Magdalena Andersson och statsrådet Hans Dahlgren med medarbetare är här. Jag hälsar er hjärtligt välkomna till dagens EU-nämndssammanträde den 9 mars 2022.

Innan jag ger ordet för föredragningar vill jag informera om att det är ett lite annat förhållningssätt vid dessa EU-nämndssammanträden. Eftersom det är plenifri vecka och vi därför kan ha några nykomlingar vill jag meddela att vi tar partierna i storleksordning. Samtliga partier får göra ett inlägg. Om tiden så medger får partier med fler än en ledamot möjlighet att ställa en kompletterande fråga under en andra frågerunda. Vi kommer att dela upp frågerundorna med fyra partier innan statsministern får ge sitt svar. Därefter får resterande fyra partier ställa sina frågor.

Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr ordförande! Det är nu knappt två veckor sedan Ryssland anföll Ukraina. Det vi ser i spåren av invasionen är kaos, förstörelse och ett enormt mänskligt lidande. Som jag har sagt tidigare är Rysslands krig oprovocerat, olagligt och fullständigt oförsvarbart. Det är något som regeringen har uttalat, och jag vet att hela Sveriges riksdag också står bakom detta uttalande. Regeringen jobbar nu för fullt med att stötta Ukraina, skärpa sanktionerna mot Ryssland och stärka Sverige och EU.

Låt mig börja med stödet till Ukraina, som är den första punkten. Ukraina får nu omfattande stöd från Sverige, EU och många andra länder. Bara under de senaste veckorna har Sverige ökat det humanitära stödet till Ukraina med 600 miljoner kronor. Därutöver har vi bidragit med försvarsmateriel.

Vi kommer på mötet att diskutera hur vi ska fortsätta att ge stöd framöver. Det gäller inte minst de miljontals människor som är på flykt undan krigets fasor. Situationen belyser också varför det är så viktigt att få en gemensam migrationspolitik på plats med rättvis fördelning där alla länder tar ansvar.

För det andra kommer vi att fortsätta att se över möjligheterna till fler sanktioner mot Ryssland och Belarus. Vid det förra mötet i Europeiska rådet lyckades vi på 20 minuter enas om historiskt kraftfulla sanktioner. Det har följts av ytterligare omgångar med sanktioner och andra åtgärder. Ryssland är nu isolerat från stora delar av världsekonomin. Men det slutar inte här, utan vi är beredda att fortsätta.

För det tredje ser vi i ljuset av den ryska aggressionen över politiken för att stärka Sverige och EU. Här kommer mycket av fokus att ligga under diskussionerna på mötet.

Herr ordförande! När Emmanuel Macron tidigare bjöd in alla EU-ledare till det informella mötet på torsdag och fredag var det egentligen för att vi skulle diskutera en ny tillväxtagenda för EU. I stället kommer vi nu att ha fokus på att stärka EU:s motståndskraft. Rysslands invasion av Ukraina ställer dessutom EU:s samarbete om säkerhets- och försvarsfrågor i ett nytt ljus.

I ett läge med större osäkerhet och instabilitet är det viktigt att vi utvecklar våra samarbeten. Här behöver vi förstärka EU:s operativa förmåga, förbättra förutsättningarna för militär mobilitet, fortsätta rusta oss mot hybrid- och desinformationskampanjer och utveckla gemensamma projekt och upphandlingar. Behovet av ökade försvarsanslag kommer såklart att diskuteras och uppmärksammas, och det händer redan i en rad medlemsstater, så även i Sverige.

Att vi stärker vårt samarbete och våra förmågor betyder inte att vi sluter oss från omvärlden. Tvärtom har vi de senaste veckorna fått ett tydligt kvitto på vikten av samarbete med våra globala partner, i synnerhet med USA. Den transatlantiska länken förblir en central del av vår säkerhet. Men det handlar också om hur EU ska kunna bli en bra och relevant samarbetspartner.

EU är en viktig del av vår säkerhet, vilket också avspeglas i fördragets gemensamma försvarsklausul genom vilken varje land är skyldigt att bistå en medlemsstat som utsätts för väpnat angrepp. Mot bakgrund av Rysslands aggression i Ukraina finns det anledning att påminna om detta.

Herr ordförande! Europa är alltför beroende av ryska fossila bränslen. Vinster från handel med gas och olja finansierar den ryska statsapparaten och också militären. Det läser länder i en gammaldags energimix som dessutom är oförenlig med våra klimatmål. Kort sagt behöver EU bryta beroendet av ryska fossila bränslen. Vi ska använda alla vägar, såsom att snabba på utbyggnaden av förnybar el, investera i nya lösningar för energilagring och utnyttja energi mer effektivt.

Det kan finnas anledning att kartlägga och se över även andra strategiska beroenden. Slutsatsen kan inte vara att Europa ska utvinna och producera allt vi behöver själva. Vi behöver också öka möjligheterna till handel med pålitliga handelspartner. EU behöver fortsätta stärka den transatlantiska relationen, bara för att nämna ett uppenbart exempel.

Herr ordförande! En stark ekonomi med sunda offentliga finanser är avgörande för vår säkerhet och för vårt globala inflytande. Det känns härligt för en före detta finansminister att få slå fast en sådan klokskap. Här ligger grunden i en välfungerande inre marknad och en öppen och fri handel.

Samtidigt står det klart att den gröna och digitala omställningen kommer att kräva väldigt omfattande investeringar. Vi behöver satsa på

forskning och utveckling och bygga klimatsmart infrastruktur. Vi behöver många sätt för att understödja omställningen till ett grönare och mer hållbart samhälle. Det gäller inte minst utbildning, forskning och kompetensutveckling. Vi vet dock att i grunden är det företag och entreprenörer som med privata investeringar är de som är mest lämpade att driva på och visa vägen. Det är detta som nu händer i Sverige. Vi är en förebild för resten av världen med den gröna omställningen, som kan drivas av privata investeringar och skapa jobb inte bara i framtiden utan också här och nu.

Herr ordförande! Ukraina har ansökt om medlemskap i EU. EU har redan i dag ett närmare samarbete med Ukraina och många andra länder, inte minst inom det östliga partnerskapet. EU:s insatser för att stärka ekonomi och bygga demokratiska institutioner har pågått under en längre tid. Från svensk sida stöder vi Ukrainas reformansträngningar och närmanden till EU, men vi behöver hålla på den ordning som gäller för länder som vill bli medlemmar i EU.

Det är bra att Ukrainas medlemsansökan snabbt kunde hanteras och nu ligger hos kommissionen som ska göra sin bedömning av vägen framåt. Vi bedömer dock att man bör undersöka möjligheter för samarbete och politiskt närmande med Ukraina utanför processen av själva medlemskapsförhandlingarna. Det finns ju många andra sätt att göra det på.

Herr ordförande! Vi befinner oss i ett nytt läge som får konsekvenser för Sverige och det europeiska samarbetet. Enigheten att genom EU och globalt markera mot det totalt oacceptabla ryska agerandet är vår viktigaste tillgång. Vi behöver göra flera saker samtidigt. Vi ska fortsätta att stötta Ukraina och rikta sanktioner mot Ryssland och Belarus. Vi ska stärka Sverige och EU genom att stärka våra förmågor, vår säkerhet och vår motståndskraft i ett nytt säkerhetspolitiskt läge. Samtidigt som vi gör det ska vi rusta våra ekonomier för att möta våra klimatmål och genomföra den gröna omställningen. Det är ett ganska omfattande beting.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsministern. Vi inleder den första frågeomgången. Jag vädjar till alla ledamöter att hålla kärnfulla inlägg.

Anf. 4 OLLE THORELL (S):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Putins folkrättsvidriga, provocerade och oförsvarliga invasion av Ukraina gör att Europa nu skakas i sina grundvalar. Jag, statsministern och säkert varenda tänkande människa i vårt land känner avsky. Vi förfäras av bilderna på flyende familjer, våldets urskiljningslöshet och den grymhet som ingen kan gömma sig ifrån. Samtidigt förenas vi i vår solidaritet med det ukrainska folket här i Sverige, i Europa och i världen.

Länder i Europa välkomnar krigets flyktingar in i sina länder och in i sina hem, och man möter upp dem på ett sätt som vi inte har sett sedan andra världskrigets slut. Den reaktion som Putin och hans hejdukar hade förväntat sig och hoppats skulle vara splittrad har visat sig vara både enad och kraftfull. De hittills beslutade sanktionerna har haft och har effekt. Det kommer att svida rejält för den ryska ekonomin, den ryska eliten och de oligarker som har varit Putins springpojkar, sparbössor och förlängda arm.

Vi i Sverige har fortsatt stå i framkant med vårt stöd till Ukraina. Vi har fattat ett unikt beslut i modern tid genom att skänka vapen till ett europeiskt land som är attackerat av en övermakt. Vi står vid Ukrainas sida, och det kommer vi att fortsätta göra när kriget är slut och även långt efter det. Förfärande nog bedömer de allra flesta att det kommer att bli värre innan vi ser en ljusning. Min fråga till statsministern är därför: Vilka ytterligare åtgärder finns i Sveriges och i EU:s verktygslåda framöver och vilka ytterligare sanktioner kan man besluta om?

Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Att EU och stats- och regeringscheferna nu möts för att ytterligare stärka sin enighet som svar på Rysslands oprovocerade aggression mot Ukraina är bra. När Ryssland har försökt att splittra EU:s nationer har unionen svarat med enighet och beslutsamhet. Den svenska regeringen måste ha en klar uppfattning om hur denna beslutsamhet också ska förvaltas politiskt. Vad är Europas svar på kriget i Ukraina? Hur stärker vi långsiktigt Europas motståndskraft?

I utkastet till den deklaration som förväntas antas vid toppmötet i Versailles finns flera bra målsättningar men också en del brister för Europa som måste tydliggöras. Att EU i utkastet av deklarationen förbinder sig att fasa ut olja, gas och kol från Ryssland är helt nödvändigt för att minska vårt beroende av en aggressiv och oberäknelig aktör men också för att strypa finansieringen av Rysslands krig och Vladimir Putins maktelit. Det här är en linje som Moderaterna har drivit länge.

I deklarationen pekas också mycket riktigt flytande naturgas och utbyggnad av förnybar energiproduktion ut som möjliga källor att ersätta rysk energi. Däremot missar man kärnkraftens betydelse, och jag noterar att statsministern inte heller nämner den. I Sverige liksom i EU i stort kommer kärnkraften även fortsättningsvis att ha en enorm betydelse, och denna betydelse stärks nu när rysk gas ska fasa ut. Flera medlemsstater bygger nu och kommer att bygga ny kärnkraft. Att då inte markera kärnkraftens betydelse för unionens energiförsörjning är ett misstag. Moderaterna anser att Sverige bör driva denna fråga på torsdagens toppmöte.

Ordförande! I krigets Ukraina blottas behovet av att stärka EU:s gemensamma försvarsförmågor. Moderaterna stöder ambitionen att EU ska göra mer för att trygga sin egen säkerhet, inte minst genom flera samarbeten på det försvarsindustriella området och genom att stärka motståndskraften mot hybridhot. Vi är också övertygade om att en starkt försvarsförmåga på europeisk nivå inte behöver stå i motsats till en stark transatlantisk länk. De kan snarare komplettera varandra.

Statsministern lyfte i dag upp försvarsklausulen, det vill säga EU-fördragets artikel 42.7, som nu har tagits upp vid flera tillfällen. Det förvånar mig en aning. Det är nog flera än jag som blir fundersamma när regeringen i olika sammanhang nu åberopar artikel 42.7, inte minst då regeringen tidigare har valt att hävda värnandet av alliansfriheten som det viktigaste. Ett dåligt argument som statsministern själv har fört fram är att en svensk positionsförflyttning skulle ytterligare destabilisera läget.

Jag skulle därför vilja veta om regeringen har ändrat sitt ställningstagande om artikel 42.7. En större tydlighet på området vore välkommet.

2021/22:29

9 mars

Jag vill också säga att det är Nato med sin militära förmåga som utgör ryggraden i den europeiska säkerhetsordningen. Det är inte EU:s säkerhets- och försvarspolitik som gör det. Ett svenskt medlemskap i Nato är tillsammans med en ökad svensk nationell förmåga det bästa sättet att stärka Sveriges säkerhet.

I den deklaration som EU:s toppmöte förväntas anta understryks just att det är Nato som är det fundamentalt kollektiva försvaret för den stora majoritet av EU-länder som är medlemmar i Nato.

I deklarationen pekar man vidare på att utöka den europeiska fredsfaciliteten. Moderaterna var, som statsministern väl vet, först med att påtala vikten av att kunna använda fredsfaciliteten för att stödja Ukraina militärt. Regeringen var motsträvig, men det är glädjande att man nu har ändrat sig. Nu finns en ambition i deklarationen att utöka facilitetens anslag, vilket skulle stärka stödet ytterligare till Ukraina. Jag skulle vilja veta hur regeringen ser på ambitionen om att utöka fredsfaciliteten.

Det är många punkter i deklarationerna, men jag vill ge mitt stöd till statsministern – före detta finansministern! – om vikten av sunda statsfinanser. Det är inte minst viktigt nu ur ett strategiskt perspektiv att medlemsstaterna håller på det – och även EU som helhet.

Ordförande! Vid sidan av EU:s egna strategiska behov ökar nu också behovet av att hantera miljontals flyktingar som kommer från krigets Ukraina. Aktiveringen av EU:s massflyktsdirektiv var nödvändigt och stärker möjligheterna för ukrainarna som flyr. Det ger ukrainare rätt att uppehålla sig i vilket EU-land som helst. Hittills har länder i EU:s östra del tagit emot de flesta. Men det går inte att ignorera att det här kommer att leda till att också vi kommer att nås av större flyktingströmmar. Jag skulle vilja veta vad regeringen har för beredskap för en sådan situation och vad som kommer att lyftas upp om detta i diskussionen på toppmötet. Statsministern nämnde i början en gemensam migrationspolitik – om det går att utveckla.

Herr ordförande! Ukraina har nu officiellt skickat in en ansökan om att få bli medlem i EU. Från moderat sida är det självklart att Ukraina hör hemma i det demokratiska Europa. Det kommer naturligtvis att ta tid för Ukraina att nå de högt ställda krav som vi ställer på demokratisk ordning, rättsstat och budgetkontroll. Men ambitionen måste ligga fast. Där instämmer jag i det som statsministern anförde.

Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Inledningsvis vill jag från Sverigedemokraternas sida välkomna rådets arbete med att ständigt arbeta för fler och effektivare sanktioner så att de får så mycket effekt som möjligt. Vi ställer oss också bakom utkastet till uttalande rörande Rysslands aggressioner mot Ukraina. Vi kan konstatera att Sverigedemokraterna såväl under som innan kriget har ställt sig bakom alla sanktioner mot Ryssland som riksdagen har beslutat om. Vi är också positiva till ökat ekonomiskt och militärt stöd till Ukraina. Vi utgår från att sådana behov kommer att finnas framdeles.

Jag tänkte övergå till att prata lite om det andra dokumentet, det vill säga deklarationen som utgår från att för det första stärka försvaret, för det

andra bli mer självständiga vad gäller energiförsörjning och för det tredje bygga en mer robust ekonomi. Det är grundläggande ambitioner som även vi från Sverigedemokraternas sida länge har pekat ut som brister såväl i Sverige som i Europa. Detta kan man på ett övergripande plan ställa sig bakom. Möjligen känns avsnittet vad gäller robust ekonomisk bas franskinfluerat, och det är en position som Sverige tidigare inte har sett så positivt på, till exempel EU-finansiering av massvis av industriprojekt och annat.

Något som jag tänker på är det som inte står i dokumentet men som man kan läsa om i internationell press. Då kommer jag att tänka på uttrycket never waste a crisis.

Vi såg senast under covid att man började ta upp lån mot bland annat svensk säkerhet för att stärka EU:s budget och dela ut bidrag till Öst- och Sydeuropa. Nu återfinns ingenting om finansieringen i utkastet än. Så har det varit med samtliga EU-fonder och strategier. Man har inte börjat att tala om finansieringen. Så brukar det vara eftersom det handlar om kontroversiell finansiering. Det talas i trovärdig internationell press om just att man funderar över att föreslå upplåning och inrättandet av en ny fond. Från Sverigedemokraternas sida tycker vi att det finns all anledning att känna oro när det går snabbt med sådana saker och när krafter pressar på för att i princip etablera en fullskalig fiskal union.

Jag antar att även statsministern har tagit del av uppgifterna i medierna och även hört på annat håll. Har statsministern någon uppfattning om inrättandet av en ny lånefinansierad fond? Det har tidigare sagts att återhämtningsfonden – coronafonden, folkligt – var en engångsföreteelse. Min fråga till statsministern är om hon fortfarande anser att den var en engångsföreteelse. Är det något man funderar över att använda igen?

Anf. 7 MAGNUS EK (C):

Ordförande! Jag tror inte att jag behöver lägga tid på att prata om vad vi anser om det ryska anfallskriget i Ukraina. Jag tror att vi alla är eniga om vår syn på den saken. Jag är oerhört stolt som svensk över stödet vi i bred enighet har gett hittills till Ukraina, och jag är oerhört stolt som europe över att se den enighet som EU har visat. Men det är också viktigt att vi inte fastnar i ett läge och känner att vi har gjort vårt, stödet är färdigt och vi klappar oss på axeln – precis som statsministern var inne på. Det här stödet behöver fortsätta att utvecklas. Vår syn från Centerpartiets sida är att ingen sanktion mot det ryska ledarskapet är för stort, och inget stöd till Ukraina är för litet.

När man pratar om saker som också kan förbättras har vi varit oroliga över att se hur relativt saktfärdiga vi har varit med Swiftsystemet och instrumentet för att stänga ute ryska banker. Det verkar som att bland annat Sberbank inte kommer att omfattas. Jag blir kanske för mycket skärgårdsbo här, men det brukar gå dåligt att fiska med trasiga garn. Och det finns en uppenbar risk att vi lämnar för stora hål i det nät som ska se till att det ryska ledarskapet och de större ryska bankerna inte kan handla med omvärlden om de inte kommer åt sina pengar.

Det här är inte något som är på dagordningen för det här informella mötet, men det är något som vi verkligen behöver vara aktiva och drivande på från svensk sida.

För vår del är det glasklart att de som behöver fly från den ryska

aggressionen, det ryska anfallskriget, är ukrainare. De ska självklart få ett skydd i Sverige och Europa. Det ser jag inte heller som någonting som egentligen är föremål för dagens diskussioner, utan vi diskuterar hur detta påverkar Sverige i andra sammanhang. Vår inriktning bör vara glasklar.

Det gäller även det vidare stödet för Ukraina och andra länder i östliga partnerskapet som vill knyta sig tätare till Europa. Där behöver vi ha en öppenhet för ansökningsprocesserna, även om vi alla förstår att det är processer som tar lång tid.

Jag har några specifika frågor om det utkast vi har sett till Versaillesdeklaration. Det rör vad som i sammanhanget kan verka som specifika saker men som jag tror ändå kommer att ha en stor vikt framåt.

Till att börja med vill jag ta upp de texter som finns i utkastet om kritiska råmaterial. Här finns en överväldigande del av bearbetningen och förädlingen utomlands. Det är kanske inte främst i Ryssland. Det är vissa kritiska resurser, inte minst för jordbruket. Vi kommer att ha stora problem inför odlingssäsongen 2023, men det rör sig även annars om länder som vi kanske inte vill vara beroende av i ett sådant här läge. I grunden är det bra att vi ökar återvinningen och får en större kontroll på resursflödena för det som EU har målat ut som kritiskt råmaterial, oavsett om det handlar om jordartsmetaller eller fosfor till jordbruket.

Hur anser regeringen att EU ska gå till väga för att öka självförsörjningen på kritiska metaller? Det är ändå oklart. Statsministern var inne på frågan. Jag noterar att det i utkastet inte finns ett kvantitativt mål. Tror regeringen att det kommer att sättas ett kvantitativt mål, som på andra områden, eller är det någonting som vi inte ska se fram emot? Där kan man resonera om tidshorisonten för sådana kvantitativa mål.

Vidare läser jag om försvar, energi och rena marknadsåtgärder. Det här är saker som kommer att kräva mycket pengar, och det kommer att drivas stora investeringar från offentligt håll även om statsministern har helt rätt i att det är den privata sektorn som är den största drivkraften.

Ska detta tolkas som att det planeras för större upplåningspaket för att hantera energi och försvar i enlighet med slutsatserna? Hur deltar Sverige i sådana diskussioner?

Andra har ställt en del andra intressanta frågor, inte minst Moderaternas fråga om artikel 42.7 i Lissabonfördraget. Jag lyssnar med stort intresse.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Då avslutar vi den första frågerundan, och jag vänder mig till statsministern för svar och kommentarer.

Anf. 9 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag börjar med Olle Thorells fråga om ytterligare sanktioner och andra åtgärder.

Även här jobbar vi vidare med att titta på bland annat om det är fler personer i kretsen runt Putin som ska hamna på listan. Vi tittar också på att stänga ute fler banker från Swift och stoppa handeln med ytterligare produkter. Där jobbar vi vidare med de åtgärderna.

Apropå det som Magnus Ek sa är det viktigt att titta på ytterligare sanktioner, men vi ska också jobba med att se till att de sanktioner som vi har beslutat om verkligen blir verkningsfulla och jobba med att täppa till

eventuella kryphål. Det är en viktig del i det fortsatta arbetet för ytterligare åtgärder.

Sanktioner är en sak, men sedan finns andra verktyg som vi också kan använda. Vi har hela det folkrättsliga ansvarsutkrävandet, som är viktigt. Vi tittar både i Sverige och på EU-nivå vilka internationella organ som Ryssland deltar i. Finns det sådana som de bör stängas ute från? Det kan finnas organ där det är lämpligt att ha med Ryssland, men det kan också finnas organisationer där det är möjligt och lämpligt att de inte ska vara med längre. Det finns fler spår att jobba i.

Jessika Roswall tog upp kärnkraften. Det står tydligt att man ska snabba på minskningen av beroendet av fossil gas. I det läser jag in att det kan ske på olika sätt. Där är kärnkraft ett av de sätten. Precis som Jessika Roswall påpekar kommer kärnkraften att vara en viktig del av både den svenska och den europeiska energimixen under en tid framöver. Jag läser in detta i det som står här.

Sedan vara det frågan om artikel 42.7. I det här läget har vi bedömt att det på olika sätt finns anledning att manifesteras alla de former av samarbeten som Sverige och andra länder har. Det har vi gjort på många olika sätt. Vi fortsätter att fördjupa vår samverkan med Nato. Vi har gått djupare med Nato i form av informationsdelning, det vill säga delar information med varandra. Vi har nyligen haft en övning mellan Sverige och Finland. Vi hade en JEF-övning alldeles nyligen. I EU finns klausulen 42.7 som, precis som för andra samarbeten, det kan finnas anledning att påminna om och belysa. Det är syftet med att vi har skrivit brevet.

Då kommer jag till frågan om att utöka fredsfaciliteten. Det tycker vi är bra. Den kan stötta Ukraina och den ukrainska militären på ett oerhört viktigt sätt i det här läget.

Vad gäller migrationspolitiken är den svenska utgångspunkten att Europa självklart ska vara en fristad för människor som flyr för sina liv. Vi ska visa en tydlig solidaritet mot de människorna. Men det är också viktigt att alla länder gör så och att ha en rimlig fördelning mellan EU-länderna. Vi kan inte hamna i en situation så som den var 2015 när Sverige tog ett helt oproportionerligt ansvar jämfört med andra länder. Det här behöver vi göra tillsammans i EU. Här har Sverige en del erfarenheter från 2015 som vi kan dela med oss av, det vill säga de lärdomar vi drog från när det under kort tid kom många människor till Sverige.

Martin Kinnunen frågade om regeringens inställning till en ny fond. Vi vill inte ha en gemensam upplåning eller ny fond som det lånas upp pengar till. Det är glasklart.

Detta var också svar på fråga från Magnus Ek. Du fick också svar på frågan om artikel 42.7? Precis.

Hur ska vi öka självförsörjningen av egna mineral? Ett sätt att öka självförsörjningen av mineral är att återvinna mineral eller att också bryta mineral.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Vi går in på frågerunda två.

Anf. 11 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsministern för genomgången.

EU har sedan tidigare beslutat om att vara klimatneutralt till år 2050, men det är helt klart att alltför lite har gjorts för att nå det målet. Det innebär att många medlemsstater fortfarande är beroende av gas, kol och olja. Så sent som för några veckor sedan använde vi i Sverige ryskt uran i de svenska kärnkraftverken.

Nu har USA deklarerat att man ska sluta köpa energi från Ryssland, men många EU-länder tvekar fortfarande. Sverige vågar inte heller driva på för ett stopp för köp av rysk energi, trots att det är gasen, oljan och kolet som i mångt och mycket är Rysslands främsta inkomstkälla och som på så sätt också omvandlas till krigsmateriel i anfallskriget mot Ukraina.

Från Vänsterpartiets sida vill vi strypa alla inkomstkällor för den ryska krigsindustrin, och då måste vi sluta köpa även olja och gas. Så länge Europa köper rysk energi betalar Europa Putins krig.

Det är väldigt bra att deklarationen tar upp att EU ska kunna ställa om och göra sig oberoende av rysk gas, olja och kol. Men sannolikheten för att denna omställning ska ske i närtid är inte stor, speciellt som det finns stater som inte har något intresse av en sådan omställning. Här måste Sverige vara en tydlig röst både för omställningen och för sanktioner mot Ryssland.

Jag vill fråga statsministern om statsministern kommer att vara denna tydliga röst även när det gäller att sluta köpa gas, kol, olja och uran från Ryssland.

Vi konstaterar också att själva förslaget till deklaration inte tar upp någonting om stöd till civilbefolkningen i Ukraina och till den ryska oppositionen eller EU:s beredskap och arbete för att samordna insatserna för flyktingar från Ukraina. Men frågorna kommer ju att komma upp i diskussionen, och där hoppas jag att statsministern är tydlig med vikten av humanitärt stöd samtidigt som jag välkomnar att statsministern nu verkligen trycker på mottagandet av flyktingar och att såväl Sverige som andra medlemsstater ska ta emot flyktingar på ett bra och säkert sätt.

En fråga jag har handlar om ryska oppositionella som kritiserar kriget och som kan behöva skydd mot förföljelse och fängelse. Är statsministern beredd att ge ryska dissidenter skydd i Sverige och ta upp frågan om att även ryska dissidenter ska få möjlighet att få skydd i EU?

Jag vill ta upp ett sidospår till det som Magnus Ek tog upp. Det jag funderar på är till exempel det som står om behovet av att minska mängden importerad mat, speciellt genom att öka produktionen av växtbaserat protein. Det är en bra inriktning, men frågan är hur EU ska kunna uppnå detta. Innebär det till exempel att jordbruksstödet kommer att reformeras så att stödet går till grödor som behövs och konsumeras snarare än till stöd för att hålla olönsamt jordbruk under armarna?

Min sista fråga är om statsministern kommer att lyfta frågan om ytterligare modernisering av jordbruksstödet under mötet.

Anf. 12 LARS ADAKTUSSON (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen!

Jag vill gärna börja med att säga att för Kristdemokraterna är ett fortsatt och utvecklat stöd till Ukraina helt centralt. Det gäller på det ekonomiska området, det gäller flyktingmottagande, det gäller humanitärt stöd generellt sett och det gäller också militärt stöd med ytterligare hjälp med försvarsmateriel.

Det är också viktigt, som vi ser det, att förbereda ytterligare sanktioner. Inte minst när det gäller den ryska exporten av gas och olja vill vi gärna se att EU i möjligaste mån följer USA:s exempel på området. Det är ur alla aspekter en prioriterad fråga.

När det gäller Ukrainas ansökan om medlemskap i EU skulle vi gärna vilja se, i den situation som råder, en snabbbehandling av ansökan om det är möjligt. Ukraina hör hemma i EU. Ukraina är en del av Europa. Min bestämda uppfattning är att ukrainarna behöver höra och känna detta just nu fullt ut. Om den svenska regeringen inte har för avsikt att driva på för ett snabbspår för Ukraina och ett uttalat medlemskapsperspektiv, som det handlar om i första hand, skulle jag gärna vilja fråga statsministern hur det beskedet ska överlämnas och formuleras så att det ukrainska folket inte känner sig än mer övergivet av omvärlden och Europa än vad det redan gör.

När det gäller deklarationens tre punkter, alltså försvarsförmåga, energiberoende och det som kallas robust ekonomi, är det naturligtvis helt centrala områden. Jag vill göra några kommentarer till de två senare först.

När det gäller att minska energiberoendet finns det en rad åtgärder. Många av dem är, tror vi, angelägna. Vi välkomnar dem, men vi konstaterar också att en viktig punkt saknas. Vill vi stärka Europas och även Sveriges säkerhet och vill vi fasa ut beroendet av rysk gas, olja och kol, är det viktigt att tydligt lyfta fram betydelsen av kärnkraften. Konkret handlar det inte enbart om att kärnkraften ska inkluderas i EU:s taxonomi, utan det handlar också om att vara tydlig när det gäller att klassa kärnkraften som hållbar.

Jag vet att statsministern svarar på en fråga när det gäller kärnkraften från Moderaterna, men jag skulle ändå vilja höra om det inte finns utrymme för ett förtydligande där man även nämner kärnkraften explicit i det här sammanhanget.

En robust ekonomisk bas anser vi skapas genom bättre förutsättningar för företagen, genom bättre förutsättningar för inte minst frihandel och naturligtvis också genom satsningar på utbildning för att möta de behov som finns på arbetsmarknaden. Det är så jobben skapas. Det är så som företagen också i det här läget klarar den viktiga kompetensförsörjningen.

Jobb kan inte kommenderas fram genom politiska beslut, och rent generellt tycker vi att detaljnivån på det här området i dokumentet är alltför långtgående. Det är alltid riskfyllt när politiken pekar ut områden som det ska investeras i. Det leder lätt till feltolkningar. Det leder lätt till en snedvriden konkurrens mellan olika lösningar. Från vårt håll skulle vi hellre se mer generella skrivningar kring ett positivt investeringsklimat, självklart, och satsningar på företagen snarare än att politiken pekar på vissa specifika lösningar framför andra.

När det så gäller försvarskapaciteten delar KD uppfattningen om vikten av avsevärda ökningar av försvarskostnaderna. När detta är sagt måste vi också konstatera att det är centralt att även Sverige lever upp till detta.

I det sammanhanget är det ingen hemlighet att vi från vårt parti har varit kritiska mot regeringen som vi anser inte har gett de viktiga signaler som är nödvändiga just nu. Faktum är att Sverige måste göra som Tyskland och andra länder som nu har aviserat, snabbt och tydligt, en process för att nå målet om 2 procent av bni. Det behöver vi göra oavsett, skulle jag vilja

säga och understryka, om vi vill bli medlemmar av Nato eller inte. Förhoppningsvis kan EU-toppmötet nu bidra till att även den svenska regeringen agerar utifrån detta.

Vi tycker att formuleringarna om försvarsindustrin är viktiga. Det är också ökade satsningar på skyddet mot hybridhot. Vi har sett hur det hotet ökar närmast dramatiskt, och det finns en sårbarhet som kontinuerligt måste åtgärdas på europeisk nivå.

Vi välkomnar också en förstärkning av den europeiska fredsfaciliteten. Det är en konkret möjlighet att verkligen bistå partnerländer med försvar och säkerhet. Är det någon gång som den ska användas är det i det här läget.

Avslutningsvis har jag en fråga som har varit uppe om det brev som statsministern har skrivit tillsammans med Finlands statsminister. I det här brevet heter det att det är lämpligt att EU:s ledare gör klart att EU-medlemskap i sig är en väsentlig källa till säkerhet med en ömsesidig skyldighet för medlemsstaterna att ställa upp med assistans i enlighet med artikel 42.7 i Lissabonfördraget.

Tidigare när Socialdemokraterna har beskrivit innebörden av den här solidaritetsklausulen, som ni nu plötsligt kallar för en försvarsklausul, har det varit en tydlig betoning på att klausulen inte ska påverka den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters försvars- och säkerhetspolitik, till exempel Sveriges och Finlands.

Partistyrelsen i Socialdemokraterna har understrukt att ingen formell procedur är fastställd och att 42.7 inte kräver att biståndet ska vara militärt. Det har varit utgångspunkten i den socialdemokratiska tolkningen av den här paragrafen.

Jag vill avslutningsvis fråga hur statsministern tycker att de formuleringarna och de tidigare uttalandena rimmar med det som framhålls i det gemensamma brevet.

Anf. 13 JOAR FORSSELL (L):

Ordförande! Jag vill börja med att tacka för statsministerns arbete med det stöd som Sverige hitintills har bistått med. Det uppskattas mycket, och det hör statsministern här från alla riksdagens partier.

Med det sagt undrar jag ändå om statsministern kan utveckla hur Sverige ser framför sig att vi kan stärka stödet till Ukraina i närtid. Vi från Liberalerna har till exempel föreslagit att man ska ta en anseelig summa från beredskapsreserven. Man kan också tänka sig att man dirigerar om en del av Sveriges bistånd.

Alla sätt som det går att stödja Ukraina på kommer vi att ställa oss positiva till. Det kommer att behövas ett väsentligt större stöd. När det gäller beredskapsreserven har vi pratat om summor som är ungefär tio gånger det totala värdet av det stöd som vi hittills har bistått med. Summorna kommer såklart att behöva bli större i slutändan om vi ska kunna svara upp mot de humanitära, militära och ekonomiska behov som finns i Ukraina.

Sedan vill jag ställa en konkret fråga om det militära stödet. Ukraina har ju haft, som det har uttryckts i medierna, en önskelista på olika former av militär materiel. Den har också redogjorts för av Ukrainas ambassadör i utrikesutskottet här i riksdagen. Där har Sverige svarat upp mot en del men långt ifrån allt.

2021/22:29

9 mars

Jag undrar om statsministern kan utveckla lite när det gäller vilka andra saker som står på den här önskelistan som Sverige skulle kunna bistå med och om det finns några sådana planer och varför inte om det inte gör det. Jag tror att det vore bra att stödja Ukraina på de sätt som det går.

Jag vill också instämma i det som har sagts av flera andra partier om Swift. Det är klart att det inte får finnas några hål i det här, utan de sanktionerna måste såklart utökas. Statsministern nämnde Belarus i sitt inledande anförande, och jag undrar om regeringen jobbar konkret för att Belarus ska nås av motsvarande sanktioner. Det finns ju sanktioner mot Belarus, men de är inte helt och hållet motsvarande och parallella, och i nuläget är ju Belarus att betrakta som mer eller mindre en lydstat under Putin som dessutom agerar militärt mot Ukraina. De borde omfattas av precis samma sanktioner.

Jag noterar att även om listan på oligarker och andra utökas finns det fortfarande familjemedlemmar och andra som inte omfattas av sanktionerna och kan användas som målvakter. Jag undrar om statsministern kan utveckla lite vilka fler utöver de oligarker som diskuteras mest som enligt Sveriges position borde omfattas av sanktioner. Det kan också handla om andra sanktioner, som att dra in arbetsvisum, studievisum och så vidare såväl här i Sverige och i EU som i andra västländer.

Sedan stöder vi också mycket kraftigt en snabb medlemskapsansökan till Europeiska unionen. Jag tror att det vore bra att göra en sådan markering även parallellt med att man säger att annat arbete pågår, som statsministern uttryckte det, för att knyta Ukraina närmare. De behöver inte stå emot varandra, så att säga.

Där har jag dock en fråga, för det finns fler länder som Ryssland betraktar som inom sin intressesfär, där Ryssland bedriver propaganda och så vidare och som ligger i riskzonen inför framtiden men som lika väl skulle kunna närma sig EU – som Nordmakedonien, för att dra ett exempel ur hatten. Jag tänker att det här läget visar hur viktigt det är att komma igång och få alla de här processerna på rull så snabbt som möjligt för att den ryska sfären inte ska utvidgas med våld, vilket verkar vara den metod man använder. I stället ska de här länderna ska gå den europeiska vägen. Jag undrar ifall det är någonting som kommer att diskuteras, det vill säga om det är fler länder som annars ligger i riskzonen för att utsättas för olika saker av Ryssland om de inte närmar sig EU.

Jag har en till fråga, och den ställer jag möjligen till statsministern eftersom hon är både statsminister och tidigare finansminister. Jag uppskattar det som sas här tidigare om behovet av öppenhet på det ekonomiska området. Det är ju ofta så när det är kriser att olika politiska aktörer – säg andra EU-länder – försöker få in sina vanliga käpphästar, till exempel resiliensfrågor. Det finns länder som Frankrike, som brukar gilla jordbruksstöd eller andra protektionistiska åtgärder och gärna lyfter in det som en säkerhetsåtgärd i det här fallet. Det är likadant i den strategiska kompassen.

Min och Liberalernas analys är att vårt främsta skydd och det främsta verktyget vi har för att bygga resiliens är öppenhet och fri handel. De flesta kriser slår inte på precis alla ställen samtidigt – är det torka på ett ställe kan man odla mat någon annanstans – och handeln är vårt främsta verktyg för att se till att vi har en god livsmedelsförsörjning också i framtiden. Jag

skulle alltså vilja höra en kommentar om hur statsministern avser att verka för att vi även i fortsättningen ska ha öppenhet och utveckla den fria handeln med världen – också i syfte att bygga resiliens.

När det gäller frågan om energiförsörjningen instämmer jag i mycket av det som har sagts här tidigare. Jag tycker också att det är viktigt att vi slutar köpa rysk olja och gas, för det är trots allt så att varje droppe olja vi köper ger ett klirr i Kremles krigskassa. Men det är också så att Sverige sedan tidigare, även utan detta hemska krig, har ett åtagande gentemot framför allt de baltiska staterna om att ha en överproduktion av el och energi här i Sverige. När de baltiska staterna blev medlemmar i EU åtog sig Sverige ett solidariskt ansvar att bistå med el och energi, just i syfte att de inte skulle behöva vara beroende av rysk el och energi.

Detta är ju ett solidariskt ansvar vi har åtagit oss tidigare och som vi fortsätter att ta. På samma sätt som Sverige behöver garantier om att få hjälp och stöd militärt, till exempel, från andra länder är det klart att det finns länder i vår närhet – till exempel de baltiska staterna – som behöver garantier för att det kommer att finnas el- och energitillförsel även i framtiden så att de inte ska kunna utsättas för ekonomisk krigsföring från rysk sida. Kan statsministern säga någonting om huruvida Sverige kan lämna några garantier till våra europeiska vänner om att vi faktiskt kommer att ha en överproduktion i Sverige som kan tillgodose det solidariska ansvaret?

Slutligen instämmer jag i detta om flyktingar. Det är klart att vi i Sverige i det här läget behöver ta vårt ansvar även i detta. Vi behöver vara öppna för att ta emot många flyktingar, och asylrätten måste värnas. När människor flyr i vårt absoluta närområde behöver vi självklart åta oss ett mycket, mycket stort ansvar.

Jag vill också instämma i det som har sagts om Nato. Vi och flera andra partier har föreslagit mycket stora ekonomiska satsningar på Sveriges försvar, och min reflektion är att behovet av de 2 procent av bnp som krävs för att man ska få vara medlem i Nato ju är än större om vi *inte* är med i Nato. Att vara med i Nato innebär nämligen stordriftsfördelar i form av att vissa länder är bra på vissa saker och att andra länder är bra på andra saker – och att länderna bistår varandra. Är man ensam och inte särskilt stark, vilket man ju inte blir om man är ensam, behöver man ännu större försvarsanslag för att klara uppgiften att försvara Sverige.

Anf. 14 MARIA FERM (MP):

Herr ordförande! Tack för anförandet här tidigare, statsministern!

Det har varit flera fruktansvärda veckor, och precis som Olle Thorell är jag rädd att vi kommer att se en ännu mer dramatisk utveckling framöver. Det är ett fruktansvärt anfallskrig, det är olagligt och det är allt det som andra tidigare har upprepat. Jag är glad att det finns den typen av enighet i det här väldigt svåra läget.

Jag tror också att just enigheten inom EU kommer att vara jätteviktig för hur detta fortskrider framöver. Där finns det flera olika aspekter som är viktiga att kunna hantera. Det är positivt att så pass mycket sanktioner har kommit på plats hittills, men det finns som sagt mer att göra.

Jag är också glad att vi i Sverige på olika sätt har kunnat stötta Ukraina den senaste tiden och att vi har fortsatt på den väldigt långa historia vi har av långsiktigt stöd till Ukraina. Jag är tacksam över att regeringen så sent

som i dag gav ytterligare 100 miljoner till UNHCR i detta fruktansvärda humanitära läge. Det är väldigt positivt.

Jag vill också ta upp någonting som flera andra har varit inne på och som är en punkt på dagordningen, nämligen frågan om energiberoendet gentemot Ryssland. Detta är någonting som vi i Miljöpartiet under lång tid har pekat på som mycket oroande, det vill säga att Europa är så pass beroende av olja, gas och uran från Ryssland. Vi behöver bryta detta snarast möjligt. Vi anser att Sverige bör driva att vi ska stoppa importen av olja, gas och uran från Ryssland och att det behöver drivas så hårt det går. Vi bör försöka få med oss andra länder på det; det är fullständigt nödvändigt i det här läget.

Det kommer också att kräva att vi ser på ett lite annat sätt på hur vi hanterar energi inom EU, och det kommer att kräva enighet och solidaritet – och energisolidaritet, som Joar Forssell var inne på. Vi ser att det är någonting som vi behöver utöka och att all energi ska klassas så. Vi ser såklart omställningen som viktig inte bara på grund av det säkerhetspolitiska läget, som nu är akut, och att vi inte bör ha ett långsiktigt beroende av auktoritära stater i EU utan såklart även av klimat- och miljöskäl – som ju följer de säkerhetspolitiska skälen rakt av.

Där ser vi också vikten av att stoppa importen av anrikat uran från Ryssland. Vi behöver självklart även hantera det faktum att Ryssland är involverat i nybygget av de flesta kärnkraftverk i världen, vilket har vissa säkerhetspolitiska aspekter, eller för den delen att den senaste veckan har inneburit strider runt kärnkraftverk. Tjernobyl är just nu avstängt för att det är strömbrott, vilket riskerar att få andra konsekvenser. Det finns alltså olika skäl att arbeta för ett förnybart energisystem i hela EU, och vi har till och med lite kort om tid att göra det på – av olika skäl.

Jag vill också ta upp en annan solidaritetsaspekt, och det handlar om flyktingsituationen. Vi var flera ledamöter från riksdagen som i dag hade möjlighet att träffa Filippo Grandi, FN:s högkommissarie för flyktingar, som precis har besökt Rumänien och Moldavien och kan vittna om den fruktansvärda humanitära situationen i de länderna. Han vittnar om scener från gränsen där familjer splittras och där pappor tar farväl av sina barn och kärestor eller liknande och beger sig tillbaka för att försöka försvara landet.

Här är det otroligt viktigt hur vi i EU agerar. Jag tror också att det är viktigt vilka signaler vi skickar. Vi vet att de allra flesta befinner sig i grannländer, som människor alltid gör åtminstone i det första skedet när de tvingas fly hals över huvud från sitt normala liv till något helt annat. Därför är det oerhört viktigt att vi visar en enighet inom alla EU:s länder och att vi ger stöd och visar solidaritet.

Där tror jag att det för Sveriges del är väldigt viktigt att inte fastna i att vi tog ett mycket stort ansvar 2015 och försöka få det till att vi kanske inte ska ta ett lika stort ansvar nu eller peka på andra länder. För att detta ska fungera tror jag i stället att det är otroligt viktigt vilka signaler vi skickar ut – att vi faktiskt är beredda att stödja och stötta. Det är viktigt även för att Polen, Moldavien eller Rumänien ska orka.

Jag tror nämligen att det bara är genom att vi har en känsla av att alla länder hjälps åt i det här läget som vi kan klara detta. Skulle vi i EU inte klara av den här fruktansvärda situationen – om EU-länderna inte skulle förmå ta det här gemensamma ansvaret – skulle det vara någonting som,

förutom att det skulle gå ut över de människor som nu tvingas på flykt i Europa, riskerade att stärka Putin.

Det finns alltså många anledningar till att detta är ett kritiskt skede. Självfallet är det i första hand kritiskt för alla människor som tvingas på flykt, men det är det också för att det är en del av hur vi hanterar den här fruktansvärda situationen i EU. Jag hoppas därför att regeringen är extremt tydlig med att Sveriges linje är att stå upp för medmänsklighet och solidaritet med människor på flykt och gentemot andra medlemsstater.

Anf. 15 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

När det gäller Ilona Szatmari Waldaus fråga om vi kommer att driva att man ska införa sanktioner och sluta importera rysk olja och gas: Jag utesluter ingenting i det här läget, men alla sanktioner vi genomför måste det finnas en enighet om. Det är klart att det finns flera EU-länder som är oerhört beroende av detta. Sverige är inte ett av dem, och jag är inte säker på att det bästa sättet att nå framgång är att ett av de länder som är minst beroende börjar driva den frågan; jag är rädd att det kanske i stället kan göra att andra slår bakut.

När det gäller ryska dissidenter har vi en lagstiftning i Sverige, och behöver man asyl av ett eller annat skäl finns det möjlighet att söka asyl i Sverige. Har man skäl kan man också få asyl i Sverige – liksom i andra europeiska länder. Det finns också ett gemensamt direktiv i botten.

Kommer jordbruksstödet att reformeras? Det vore ju fantastiskt! Det skulle verkligen behövas, ur många aspekter, så om detta kunde ge en skjuts åt arbetet för ett reformerat jordbruksstöd skulle ingen vara mer entusiastisk än Sverige och Sveriges regering. Kommer jag att ta upp detta här och nu? Man får ju alltid prioritera vilka frågor man tror att man kan nå framgång i och vilka som är mest akuta i det aktuella skedet, och det återstår att se om jag kommer att ta upp just den frågan. Jag känner en stor entusiasm inför möjligheten, men sedan får man ju ha en realistisk ådra också.

Ukrainas ansökan är det flera som har frågat om. Ett snabbspår kan låta attraktivt, men det är också viktigt att vi inte ingjuter några förhoppningar i Ukraina som vi sedan inte kan leva upp till. Däremot är det min bestämda uppfattning – jag delar alltså helt Lars Adaktussons uppfattning – att de behöver höra och känna att vi står vid deras sida och att vi finns där. Därför ser jag att vi från det här mötet behöver komma fram med *någonting*, även om vi får diskutera exakt vad, som liksom blir en tydlig signal till Ukraina: Ni hör hemma i Europa. Det förs nu intensiva diskussioner om i exakt vilken form detta ska ske – kan det vara genom fördjupat samarbete på något eller några områden eller någon annan form av markering? Det ser jag också att det finns anledning till.

Det var även en fråga om andra länder som kan vara viktiga här, och det är både Moldavien och Georgien. Även om vi nu gör något exakt enbart när det gäller Ukraina ser vi alltså behovet av att vara tydligare också gentemot de länderna.

När det gäller kärnkraft är det som nu står att man ska fasa ut det fossila beroendet. Som jag sa innebär det att kärnkraft kan vara *ett* sätt att fasa ut fossilt beroende. Vi från svensk sida är tydliga med att vi ser att kärnkraften kommer att vara en tydlig del av energimixen framöver i EU, men det finns väldigt starka uppfattningar i motsatt riktning i en del andra

2021/22:29

9 mars

EU-länder. Jag antar att det inte står någonting om detta därför att en stor kärnkraftsdiskussion i det här läget kanske inte är det som mötet ska fokusera på. Men det är alltså därför det också står på ett sätt som innebär att det inte heller utesluts – för att vi inte ska behöva ha en stor kärnkraftsdiskussion.

Jag uppskattar Lars Adaktussons intresse för den socialdemokratiska partistyrelsens olika ställningstaganden; det uppskattas stort från partiordföranden! Men jag ser ingen motsättning mellan de ställningstaganden som vi har gjort i det socialdemokratiska partiet och det brev som vi har skrivit, där vi tycker att det finns skäl att i det här läget belysa de klausuler som finns i EU. Det är på samma sätt som vi belyser andra former av samarbeten som Sverige har – med Finland, med vårt partnerskap med Nato, i Joint Expeditionary Force, med USA eller med Storbritannien. Det är sådant som vi har belyst de senaste dagarna.

Vi döper inte heller om solidaritetsklausulen till en försvarsklausul, utan det finns en försvarsklausul.

Joar Forssell talar om att stärka stödet till Ukraina i närtid. Såklart tittar vi på det både från svensk sida och från EU:s sida, där den europeiska fredsfaciliteten är ett sätt. Och så sent som i dag kom ytterligare 100 miljoner till Ukraina från svensk sida. Det kommer vi att jobba vidare med.

Det har kommit en lång rad olika önskemål från Ukraina, och dem tittar vi naturligtvis på. Vi har den europeiska krismekanismen och en europeisk samordning som gör att man samordnar saker som Ukraina menar att de behöver. Alla länder ska inte bara skicka det som ligger närmast till hands, utan så här kan man bocka av de behov som finns.

Vad gör vi ytterligare mot Belarus? Vi tittar på fortsatta åtgärder också mot Belarus, och i takt med att landet eventuellt ytterligare involverar sig i kriget finns det självklart anledning till ytterligare sanktioner.

Kan vi ha fler på listan? Det kan vi absolut. Vi tittar på om det är fler personer som ska vara på listan. Men det finns också någon form av rättssäkerhetsgräns. De ska på något vis stötta den politiska ledningen i Ryssland för att hamna på en lista. Det måste finnas någon sorts rättssäkerhet när det gäller hur man hamnar på en lista, och man kan säkert resonera kring exakt var den gränsen ska dras.

Jag delar helt uppfattningen om behovet av att skrivningarna i deklarationen inte blir alltför protektionistiska. Vi måste faktiskt se att frihandel också är ett sätt att stärka motståndskraft i olika situationer, med möjligheter att köpa och sälja varor också i krissituationer.

Vad gäller Baltikum har vi en kabel dit. Och den går, om jag har förstått det rätt, ganska full. Men om det finns tomt utrymme är det klart att vi kan skicka mer el i den. Sverige har de senaste åren varit en mycket stor nettoexportör av el, där bland annat kabeln österut går med ganska full kapacitet.

Maria Ferm tar upp behovet av att stoppa import av olja och gas. Det har jag svarat på. Däremot vill jag också säga att behovet av att snabbt minska beroendet av rysk olja och gas är helt centralt både för klimatet och för säkerheten. Det här har verkligen blixbelyst vilken säkerhetspolitisk fråga detta är. Det är alltså klokt ur flera aspekter. När jag pratar med många av de länder som är beroende av rysk olja och gas ser de också det här väldigt tydligt, och de är såklart själva angelägna om att bryta beroendet så fort som möjligt.

Det är viktigt att vi fortsätter att stödja Ukraina humanitärt. Jag delar helt den uppfattningen. Det är klart att när tiden går kommer också behoven att öka både i Ukraina och för de flyktingar som söker sig hit.

Jag träffade också Filippo Grandi i dag, både för att visa Sveriges regerings stöd för det arbete som de gör och för att efterhöra hur situationen är såväl i Ukraina som i de länder som gränsar dit och dit många människor nu har sökt sig. Det finns ett stöd för att vi självklart ska visa solidaritet med de människor som flyr detta läge. Stödet sker på ett bra sätt, måste jag säga. Det är ett bra förhållningssätt som jag hör från mina kollegor runt om i Europa.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi har några ytterligare korta frågor. Vi går nu in på den tredje frågerundan, och det är alltså ledamöter från partier med fler än en ledamot som får ställa frågor.

Anf. 17 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande och statsministern! Artikel 42.7, som det har refererats till här många gånger, är en artikel som både förpliktar och ger möjligheter – möjligheter att använda instrument som påverkar en konflikt. De påverkar framför allt det land som har blivit angripet och avskräcker sedan det andra landet för att gå vidare ytterligare.

Om vi går in på restriktionerna är det oerhört viktigt att den demokratiska världen – och den är mer än bara västvärlden – reagerar med konsistenta, uthålliga och kraftfulla åtgärder som har syftet att för framtiden visa att brott mot folkrätten är kostsamma för dem som begår dessa.

Det finns mer att ta av. Ekonomiska sanktioner är oerhört kraftfulla, men det finns andra saker som också påverkar och kan verka avskräckande. Vi har kunnat se hur delar av civilsamhället, inte minst idrottsrörelsen, äntligen har visat att man är beredd att agera i demokratisk riktning. Här har många av de internationella organisationer som tidigare har släppt till evenemang till diktatorländer nu kommit till insikt på ett annat sätt.

Jag menar också att det utöver idrotten är de akademiska och även kulturella samarbetena som måste ligga i den här verktygslådan. Det här är ett signalspråk till Ryssland, men det är också signalspråk till andra länder. Det finns andra länder som har ambitioner att vara en politisk, militär, ekonomisk och kulturell stormakt inom några decennier. Det är otroligt viktigt att EU och den övriga demokratiska världen kan vara uthålliga med de sanktioner som sker nu.

Jag skulle vilja fråga statsministern: Vad ser statsministern, utöver de sanktionsområden som man nu har tagit till, som skulle kunna vara en möjlighet att hålla i det här på lång sikt och hålla ett tryck uppe?

Anf. 18 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag delar verkligen helt uppfattningen att det har skett väldigt många positiva initiativ. Utöver den enighet som vi har kunnat ha i EU är det samarbetet med Kanada, USA och även Schweiz, som nu har anslutit sig genom att frysa tillgångar. Det är verkligen en stor sak från Schweiz sida!

Vi ser också initiativ från privata företag, kulturinstitutioner och idrottsvärlden.

Vad är det då man ytterligare kan göra? Utöver att jobba vidare med de sanktioner vi har, med ytterligare personer och ytterligare varor, och att se till att laga eventuella hål som finns i nätet så att man täpper till eventuella smitvägar är det klart att ytterligare isolering av Ryssland också är en väg att gå framåt.

Men detta önskar vi alla slippa genom att Ryssland upphör med sitt illegala krig.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Jag vill också på ett personligt plan tacka statsministern och statsrådet Dahlgren men också hela regeringen för ert intensiva 24:7-arbete under denna för Europa i allmänhet och Ukraina i synnerhet bittra och fruktansvärda tid som vi, och naturligtvis våra vänner i Ukraina, får genomlida.

Ett varmt lycka till vid kommande möte! Vi tackar för närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde.

Innehållsförteckning

2021/22:29

9 mars

§ 1 Informellt möte mellan stats- och regeringschefer

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 4 OLLE THORELL (S).....	3
Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M).....	4
Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD).....	5
Anf. 7 MAGNUS EK (C).....	6
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 9 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	7
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 11 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	8
Anf. 12 LARS ADAKTUSSON (KD)	9
Anf. 13 JOAR FORSSELL (L)	11
Anf. 14 MARIA FERM (MP)	13
Anf. 15 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	15
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 17 HANS ROTHENBERG (M).....	17
Anf. 18 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	17
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	18